

20ste vergadering

Woensdag 5 november 2008

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: De Pater-van der Meer

Tegenwoordig zijn 109 leden, te weten:

Aasted-Madsen-van Stiphout, Agema, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Van Baalen, Bashir, Van Beek, Besselink, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Van Bochove, Van Bommel, Bouchibti, Bouwmeester, Ten Broeke, Çörüz, Cramer, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Tony van Dijck, Jan Jacob van Dijk, Jasper van Dijk, Van Dijken, Diks, Eijnsink, Ferrier, Fritsma, Van Gent, Gerken, Van Gerven, Gesthuizen, Gill'ard, Graus, Van Haersma Buma, Hamer, Haverkamp, Heerts, Heijnen, Hessels, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Kamp, Kant, Knops, Koopmans, Koppejan, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, Langkamp, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Luijben, Madlener, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppéus, De Nerée tot Babberich, Omtzigt, Ormel, Ouwehand, De Pater-van der Meer, Pechtold, Polderman, Poppe, Van Raak, Remkes, Roefs, Roemer, De Roon, Samsom, Sap, Schermers, Smeets, Smilde, Smits, Spies, Van der Staaij, Tang, Teeven, Timmer, Van der Veen, Van Velzen, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Van der Vlies, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, de heer Klink, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Albayrak, staatssecretaris van Justitie, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee dat het lid Van der Vlies zich heeft afgemeld voor de ochtend-vergadering.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 23 oktober 2008 over **AOW tijdens detentie**.

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. De Kamer heeft vorig jaar een motie aangenomen waarin de regering werd opgeroepen om kosten van detentie te verhalen op vermogens of inkomensbestanddelen van criminelen. De staatssecretaris heeft in het algemeen overleg aangegeven dat er volgens haar onvoldoende mogelijkheden zijn om tot effectieve beslaglegging op vermogensbestanddelen van criminelen te komen. Het kost meer dan het oplevert. De minister van Justitie heeft deze zomer een voorontwerp van wet uitgebracht met betrekking tot aanscherping van de ontnemingswetgeving. Daarin constateert hij dat het bij de politie en het OM nog steeds niet tussen de oren zit dat men heel scherp moet focussen op alle vermogensbestanddelen van verdachten, gericht op het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Al vijftien jaar lang horen wij het verhaal dat de politie en het OM hierin sterker en scherper moeten zijn, en dat zij zich hiermee intensiever moeten bezighouden. Om allerlei redenen komt dit echter niet van de grond. Er zijn allerlei programma's en trajecten doorlopen bij zowel het OM als bij de politie om die houding aan te scherpen, maar na vijftien jaar is deze houding nog steeds onvoldoende aanwezig. Om die reden dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de strafrechtelijke doeleinden van schadevergoeding aan slachtoffers, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en het verhaal van justitiële kosten op misdadigers, nog onvoldoende worden bereikt;

overwegende dat tijdige inbeslagneming van tot verhaal strekkende vermogensbestanddelen van verdachten een belangrijke voorwaarde is om die doeleinden beter te kunnen realiseren;

De Roon

verzoekt de regering, te komen met voorstellen die strekken tot het scheppen van een wettelijke verplichting om categorisch vermogensbestanddelen en inkomsten van verdachten van misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, vroegtijdig in beslag te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 34 (31700-VI).

□

Staatssecretaris **Albayrak**: Voorzitter. In het debat hebben wij vooral gesproken over de vraag of er een eigen bijdrage moet worden gevraagd van gedetineerden in Nederland. Het kabinet kiest daar niet voor, omdat het welbewust voor een andere route heeft gekozen, namelijk voor het stopzetten van uitkeringen van gedetineerden. Ongeveer 60% van de gedetineerden heeft op dit moment al schulden. Soms zijn dit hoge schulden. Het beeld dat gedetineerden allemaal vermogend zijn klopt dus niet. Wij hebben de uitkeringen stopgezet. In de laatste brief voegen wij daaraan toe dat ook de AOW-uitkering van de gedetineerden wordt stopgezet en de studiefinanciering, voor zover het gaat om een uitwonendenbeurs. Ik denk dat wij daarmee "redelijk compleet" zijn in onze regelgeving om te voorkomen dat gedetineerden dubbele verstrekkingen krijgen: de kosten van bed, bad en brood als zij in de gevangenis zitten en tegelijkertijd een uitkering. Ik denk dat die route moet worden gevolgd. Ik denk dit vooral, omdat wij niet willen dat de problematiek van gedetineerden groter wordt dan zij nu vanwege de schuldenproblematiek al is, maar ik denk dit ook vanwege de hoge kosten die de Staat zou moeten maken om de eigen bijdrage te innen.

Het is echter niet zo dat wij vermogende gedetineerden hierdoor met rust laten. Ik ben het met de heer De Roon eens dat het niet altijd gemakkelijk is om wederrechtelijk verkregen voordeel weg te halen bij gedetineerden. Het gaat daarbij om de grootste criminelen met de grootste vermogens. Daarin is het afgelopen jaar echter veel gebeurd. Ik noem bijvoorbeeld de pluk-zewetgeving. Verder noem ik het FINEC-programma. Dit is in december vorig jaar pas afgekondigd. Daarin staat een aantal concrete maatregelen die een aantal zorgen van de heer De Roon in ieder geval zullen wegnemen. Door deze maatregelen zullen zijn zorgen beter worden weggenomen dan wij tot nu toe konden. Het gaat daarbij onder meer om het traceren van vermogens, het conservatoir beslag leggen op regionaal en bovenregionaal niveau, maar ook om het leggen van conservatoir verslag op landelijk en internationaal niveau. Verder noem ik het versterken van het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie, het BOOM, het vereenvoudigen van het ontnemingsproces en het internationaal ontnemen. Dat is het programma waarvan de bewindspersonen van Justitie zeggen dat het ze beter in staat zal stellen de vermogende criminelen aan te pakken. Wij zitten daar middenin. Na het reces zal de minister van Justitie deze programma's met de Kamer bespreken. Het is een goede zaak om daarbij de uitkomsten van de commissie-Joldersma te betrekken. Er zijn veel trajecten ingezet

rond de relatief kleine groep criminelen met grote vermogens. Voor de grotere groep gedetineerden met een multiproblematiek geldt dat wij niet kiezen voor een eigen bijdrage, omdat dat het probleem alleen maar groter maakt. Dat gezegd hebbende, ben ik van mening dat ik met deze herhaling van mijn argumenten, die ik al heb genoemd tijdens het debat, de aanneming van deze motie moet ontraden.

De heer **De Roon** (PVV): Ik begrijp dat de staatssecretaris zegt dat er een groep is waar niets te halen valt. Daarover hebben wij al gesproken en dat hoeft voor mij natuurlijk ook niet. Er is een groep zeer vermogende criminelen waarop alle maatregelen die de staatssecretaris heeft opgesomd, zullen worden toegepast. Er zijn gewone politiemensen en officieren van Justitie die niet met de grote zaken rond de superrijke criminelen bezig zijn, maar met allerlei andere criminelen die weliswaar niet veel, maar wel degelijk bezit hebben. Zij hebben nog onvoldoende tussen de oren dat zij bij elke zaak, vanaf het begin en nog voordat iemand wordt aangehouden, moeten kijken hoe zij nu al vermogens kunnen traceren en in beslag kunnen nemen. Mijn motie richt zich nu juist op die grote tussengroep en ik begrijp niet goed waarom de staatssecretaris die tussengroep ook niet wil aanpakken om de schade van de slachtoffers en de eventuele kosten die Justitie maakt, te kunnen vergoeden. Ik begrijp niet waarom zij de tussengroep niet wil aanpakken.

De **voorzitter**: Dit was een herhaling van de eerste termijn. U hoeft hier niet op in te gaan.

Staatssecretaris **Albayrak**: Dat zal ik niet doen, maar ik zal wel verduidelijken waarom wij deze groepen niet kunnen scheiden. De maatregelen die ik zojuist heb genoemd, gelden natuurlijk voor de gehele groep vermogende criminelen waar wat te halen valt, dus ook voor de tussengroep die de heer De Roon hier heeft benoemd. Ik heb dat onderscheid nooit gemaakt. Ik heb in mijn antwoord het voorbeeld van de zeer vermogende criminelen genoemd, omdat zij natuurlijk het meest tot de verbeelding spreken. Dat is een van de redenen waarom wij zeggen dat wij de kosten van de gesubsidieerde rechtsbijstand proberen te verhalen op deze criminelen. Zij hebben net als iedereen bij wie de vrijheid wordt genomen het recht op een advocaat die door het Rijk wordt betaald. De vraag is of dat juist is.

Wij richten ons op de gehele groep. Ik noemde zojuist al het conservatoir beslag. De andere maatregelen, die ik vanwege de tijd niet zal herhalen, zijn erop gericht het systematisch optreden tegen mensen die een wederrechtelijk voordeel hebben van hun crimineel gedrag, in systeem te brengen. Het gaat daarbij nadrukkelijk ook om de groep die de heer Van Roon voor ogen heeft.

De **voorzitter**: Mijnheer De Roon, wij hebben hierover vorige week uitgebreid gediscussieerd. U wordt het op dit punt niet eens. Uw motie komt volgende week in stemming.

De heer **De Roon** (PVV): Dat begrijp ik, maar ik wil toch nog een informatieve vraag stellen.

De **voorzitter**: Nee, dat wordt een derde termijn in een VAO en dat doen wij niet. Ik schors de vergadering.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is de voorzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2009 (31700-VI).**

(Zie vergadering van 4 november 2008.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van de minister en de staatssecretaris van Justitie op vragen, gesteld in eerste termijn.

Deze antwoorden zijn inmiddels rondgedeed en zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: De minister en de staatssecretaris hebben laten weten dat zij hun beantwoording in blokken bijeen hebben gevoegd. Ik verzoek de minister om aan het begin van zijn antwoord de volgorde van de thema's van zijn beantwoording aan te geven, opdat wij zo veel mogelijk per onderdeel kunnen interrumperen, als dat nog nodig mocht zijn.

□

Minister **Hirsch Ballin**: Mevrouw de voorzitter. Ik zal mijn antwoorden inderdaad indelen in een algemene inleiding, zoals u waarschijnlijk al verwachtte, een onderdeel over het strafklimaat en de straffen, een onderdeel over respect en wat daarmee verband houdt zoals rechtspraak, godslastering en dergelijke, een onderdeel over veiligheid dat vrij veel omvat zoals u ook al verwachtte, en overige.

De tweede begroting van het ministerie van Justitie in deze kabinetsperiode is gericht op het derde jaar van uitvoering van het beleid. De staatssecretaris en ik zijn ons daarvan zeer bewust. Wij ervaren het dan ook als een steun in de rug dat de leden van de Kamer ons gisteren juist hebben aangesproken op de stand van uitvoering daarvan, op dat wat er is gedaan en wat er nog meer kan en moet worden gedaan.

Ik wil graag vooropstellen dat wij de inzet van de mensen in de organisatie die Justitie heet, enorm waarderen. Mensen die vaak dag in dag uit met moeilijke taken bezig zijn. Wij zoeken hun op en de mensen voor wie zijn hun werk doen in de steden, wijken en dorpen van ons land. Wij voelen ons gestimuleerd door de grote betrokkenheid van de mensen in het land bij die taken, de mensen uit de grote organisatie die Justitie heet en de mensen voor wie het allemaal doen. Wij doen dit uit volle overtuiging en wij zullen dan ook van onze kant doorgaan met te stimuleren dat het beleid goed wordt uitgevoerd en dat wij al doende leren waar verdere verbetering mogelijk is.

Wij doen dit met overtuiging, waar nodig met passie en ook vol goede moed. Anders dan in 1970 – ik zeg nu iets wat voor lezers van de pers voor wat betreft de

staatssecretaris sinds gisteren geen nieuws meer is – toen hoofdpijn van de minister aanleiding was om een deel van zijn taken aan de allereerste staatssecretaris van Justitie over te dragen, dragen wij beiden de lasten van ons ambt zonder andere pijnstillers dan het vertrouwen van uw Kamer. Ik dank de sprekers dan ook voor alle vertrouwen, steun en aanmoediging die zij gisteren hebben uitgesproken voor het beleid op het brede werkterrein van Justitie waarvoor de staatssecretaris en ik over de volle breedte gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Wij zullen dan ook graag reageren op de kritische vragen en opmerkingen.

Dan past het om allereerst in te gaan op het vertrouwen in de rechtsstaat dat wij zien als een cruciale opdracht voor ons en voor ons beleid om dit te bestendigen en waar nodig te versterken. Vertrouwen in elkaar en vertrouwen in de rechtsstaat zullen het resultaat zijn van een respectvolle manier van omgaan met elkaar. Dat kan pas echt floreren als mensen het vertrouwen hebben dat in de naaste omgeving de dingen goed lopen, zij zich veilig voelen en zij voldoende ruggensteun voelen van de organen van rechtspleging en rechtshandhaving, de politie daaronder begrepen, al valt die beheersmatig niet onder ons departement. Vertrouwen wordt versterkt door dingen samen te doen en vertrouwen in die naaste omgeving, waarin gezamenlijke activiteiten tot uiting kunnen komen, is daarvoor cruciaal. Wetgeving biedt daarvoor de instrumenten. De wet is immers, behalve drager van het beleid, drager van het recht en de daaraan ten grondslag liggende waarden. Om die reden zijn de kwaliteitsontwikkeling van de rechtspraak en de proportionaliteit van wettelijke maatregelen essentieel.

Wetgeving moet ook vertrouwen uitstralen in de dynamiek van de samenleving. Daarom zijn een aantal nieuwe ontwikkelingen in gang gezet. Over die ontwikkelingen is gisteren niet uitgebreid gesproken. Ik hecht er echter aan om te onderstrepen hoezeer deze van belang zijn in het geheel van het Justitiebeleid. Ik noem ook het werken aan een wetsvoorstel met betrekking tot de maatschappelijke onderneming waarover het kabinet volgende maand een besluit hoopt te nemen; dat is een goed voorbeeld van het vertrouwen dat de overheid moet tonen in de samenleving. Het voorontwerp van dit wetsvoorstel is in het najaar van 2007 in consultatie gebracht. De opmerkingen die daarin gemaakt zijn, zijn verwerkt. Ik verwacht het wetsvoorstel in het voorjaar van 2009 te kunnen aanbieden aan de ministerraad voor indiening bij uw Kamer.

Om het vertrouwen van de samenleving in de rechtsstaat te versterken, is het nodig om aandacht te besteden aan de kwaliteit van opsporing en vervolging. Vandaar het programma Versterking opsporing en vervolging dat inmiddels zijn vruchten begint af te werpen op het punt van de samenwerking met politie en openbaar ministerie. Ik wil er duidelijk over zijn: het is niet bevorderlijk voor het vertrouwen in opsporing en vervolging als zich door welke oorzaak dan ook missers voordoen, zoals het zoekraken van een strafdossier. Daarnaast is gevraagd. Ik hoop hier niet te herhalen dat wij dat minstens zo betreuren als alle anderen die daarover hebben gesproken. Het gaat om stukken die bij een betere bedrijfsvoering op een andere manier beschikbaar komen. Ik noem de ondertekende processen-verbaal van de politie in de standaard heterdaadzaken. De komende tijd zullen geleidelijk steeds vaker originele